

Zaak C-333/21

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

27 mei 2021

Verwijzende rechter:

Juzgado de lo Mercantil n.º 17 de Madrid (Spanje)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

11 mei 2021

Verzoekende partij:

European Super League Company, S.L.

Verwerende partijen:

Union of European Football Associations (UEFA)

Fédération internationale de football association (FIFA)

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Met de onderhavige vordering verzoekt verzoekster de rechter om vast te stellen dat verweersters, door zich te verzetten tegen de organisatie van de Europese Super League, gebruikmaken van mededingingsregelingen en misbruik maken van hun machtspositie op de markt voor de organisatie van internationale voetbalcompetities in Europa en op de markt voor de verhandeling van de aan deze competities verbonden rechten. Verzoekster vordert tevens vaststelling van voorlopige maatregelen die ertoe strekken de organisatie en de uitvoering van de Europese Super League mogelijk te maken.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Prejudiciële verwijzing krachtens artikel 267 VWEU, strekkende tot uitlegging van de artikelen 101, 102, 45, 56, 49 en 63 VWEU

Prejudiciële vragen

1. Moet artikel 102 VWEU aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen het misbruik van een machtspositie dat erin bestaat dat de FIFA en de UEFA in hun statuten (in het bijzonder artikel 22 en de artikelen 71 tot en met 73 van de statuten van de FIFA, de artikelen 49 en 51 van de statuten van de UEFA, alsmede alle soortgelijke artikelen in de statuten van de aangesloten bonden en de nationale competities) bepalen dat voorafgaande toestemming van deze organisaties, die zichzelf de exclusieve bevoegdheid hebben gegeven om internationale clubcompetities in Europa te organiseren of toe te staan, vereist is voor een derde organisatie om een nieuwe pan-Europese clubcompetitie zoals de Super League op te zetten, met name wanneer er geen voorgeschreven procedure op basis van objectieve, transparante en non-discriminatoire criteria bestaat en er bij de FIFA en de UEFA mogelijk sprake is van een belangenconflict?
2. Moet artikel 101 VWEU aldus worden uitgelegd dat het zich ertegen verzet dat de FIFA en de UEFA in hun statuten (in het bijzonder artikel 22 en de artikelen 71 tot en met 73 van de statuten van de FIFA, de artikelen 49 en 51 van de statuten van de UEFA, alsmede alle soortgelijke artikelen in de statuten van de aangesloten bonden en de nationale competities) bepalen dat voorafgaande toestemming van deze organisaties, die zichzelf de exclusieve bevoegdheid hebben gegeven om internationale clubcompetities in Europa te organiseren of toe te staan, vereist is voor een derde organisatie om een pan-Europese clubcompetitie zoals de Super League op te zetten, met name wanneer er geen voorgeschreven procedure op basis van objectieve en non-discriminatoire criteria bestaat en er bij de FIFA en de UEFA mogelijk sprake is van een belangenconflict?
3. Moeten de artikelen 101 en/of 102 VWEU aldus worden uitgelegd dat zij zich ertegen verzetten dat de FIFA, de UEFA, de aangesloten bonden en/of de nationale competities dreigen met sancties tegen clubs die aan de Super League deelnemen en/of hun spelers, vanwege het afschrikkende effect dat daarvan kan uitgaan? Levert de uitsluiting van competities of het verbod van deelname aan voetbalinterlands een inbreuk op de artikelen 101 en/of 102 VWEU op wanneer deze sancties niet op objectieve, transparante en non-discriminatoire criteria zijn gebaseerd?
4. Moeten de artikelen 101 en/of 102 VWEU aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen het bepaalde in de artikelen 67 en 68 van de statuten van de FIFA, voor zover de UEFA en de bij de UEFA aangesloten nationale bonden daarin worden aangewezen als oorspronkelijke houders van alle rechten die voortvloeien uit de competities die onder hun respectieve bevoegdheid vallen, waardoor de deelnemende clubs en de organisator van een alternatieve competitie de oorspronkelijke eigendom van die rechten wordt ontnomen en de UEFA en de nationale bonden zichzelf als enige bevoegd achten voor de commercialisering van die rechten?

5. Indien de FIFA en de UEFA – als organisaties die zichzelf de exclusieve bevoegdheid hebben gegeven om internationale competities voor voetbalclubs in Europa te organiseren en toe te staan – op grond van de genoemde bepalingen van hun statuten verbieden of zich ertegen verzetten dat de Super League wordt georganiseerd, moet artikel 101 VWEU dan aldus worden uitgelegd dat die beperkingen van de mededinging onder de in deze bepaling neergelegde uitzondering kunnen vallen wanneer de productie aanzienlijk wordt beperkt, het op de markt komen van alternatieve producten voor de door de FIFA/UEFA aangeboden producten wordt verhinderd en innovatie wordt beperkt doordat er geen andere competitieformats en -vormen mogelijk zijn, hetgeen tot gevolg heeft dat potentiële mededinging op de markt wordt uitgeschakeld en de keuze van de consument wordt beperkt? Bestaat er voor een dergelijke beperking een objectieve rechtvaardiging op grond waarvan kan worden aangenomen dat er geen sprake is van misbruik van een machtspositie in de zin van artikel 102 VWEU?

6. Moeten de artikelen 45, 49, 56 en/of 63 VWEU aldus worden uitgelegd dat bepalingen als die in de statuten van de FIFA en de UEFA (in het bijzonder artikel 22 en de artikelen 71 tot en met 73 van de statuten van de FIFA, de artikelen 49 en 51 van de statuten van de UEFA, alsmede alle soortgelijke artikelen in de statuten van de aangesloten bonden en de nationale competities) op grond waarvan voorafgaande toestemming van deze organisaties vereist is voor een marktdeelnemer uit een lidstaat om een pan-Europese clubcompetitie als de Super League op te zetten, een beperking vormen die in strijd is met een van de in die artikelen van het VWEU erkende fundamentele vrijheden?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikelen van het VWEU betreffende het verbod van mededingingsregelingen (artikel 101 VWEU) en van misbruik van een machtspositie (artikel 102 VWEU) en algemene beginselen die zijn ontwikkeld in de rechtspraak, met name in de volgende arresten:

- Arrest van het Hof van Justitie van 6 december 2012, AstraZeneca/Commissie (C-457/10 P, EU:C:2012:770, punt 175): het begrip „machtspositie” als bedoeld in artikel 82 EG (thans artikel 102 VWEU) heeft volgens vaste rechtspraak betrekking op een economische machtspositie van een onderneming waardoor deze de handhaving van een daadwerkelijke mededinging op de betrokken markt kan verhinderen doordat zij zich in aanzienlijke mate onafhankelijk van haar concurrenten en afnemers en, ten slotte, de consument kan gedragen.
- Arrest van het Gerecht van 30 september 2003, Michelin/Commissie (T-203/01, EU:T:2003:250, punt 54): het begrip misbruik van een machtspositie is een objectief begrip, dat betrekking heeft op de gedragingen van een onderneming met een machtspositie die invloed kunnen uitoefenen op de structuur van een markt waar, juist door de aanwezigheid van de betrokken

onderneming, de mededinging reeds is verzwakt, en die ertoe leiden dat de handhaving of de ontwikkeling van de nog bestaande marktconcurrentie wordt tegengegaan met andere dan de gebruikelijke middelen bij een op ondernemersprestaties gebaseerde normale mededinging met goederen of diensten.

- Arrest van het Gerecht van 26 januari 2005, Piau/Commissie (T-193/02, EU:T:2005:22, punt 109): artikel 102 VWEU heeft betrekking op het gedrag van een of meer marktdeelnemers die misbruik maken van een economische machtsituatie en aldus de daadwerkelijke mededinging op de betrokken markt verhinderen, waardoor deze marktdeelnemer(s) de mogelijkheid krijgt (krijgen) zich jegens zijn (hun) concurrenten, zijn (hun) afnemers en, uiteindelijk, de consumenten, in belangrijke mate onafhankelijk te gedragen.
- Arrest van het Hof van 13 februari 1979, Hoffmann-La Roche/Commissie (85/76, EU:C:1979:36 punt 91): onder de in objectieve zin te verstane term misbruik vallen gedragingen van een dominerende onderneming die invloed kunnen uitoefenen op de structuur van een markt waar, juist door de aanwezigheid van bedoelde onderneming, de mededinging reeds verflauwde, en die ertoe leiden dat de handhaving of ontwikkeling van de nog bestaande marktconcurrentie met andere middelen dan bij een op basis van ondernemersprestaties berustende normale mededinging – met goederen of diensten – in zwang zijn, wordt tegengegaan.

Bepalingen van het VWEU betreffende het vrije verkeer van werknemers (artikel 45 VWEU), het vrij verrichten van diensten (artikel 56 VWEU), de vrijheid van vestiging (artikel 49 VWEU) en de vrijheid van kapitaalverkeer en betalingsverkeer (artikel 63 VWEU), alsook het arrest van het Hof van 13 juni 2019, TopFit en Biffi (C-22/18, EU:C:2019:497), waarin in punt 49 is verklaard dat het Hof op het gebied van sport meermaals heeft geoordeeld dat de Unierechtelijke bepalingen inzake het vrije verkeer van personen en diensten zich niet verzetten tegen een regeling of praktijk die wordt gerechtvaardigd om redenen die verband houden met het specifieke karakter en kader van bepaalde sportevenementen, zoals wedstrijden tussen nationale ploegen van verschillende landen. Deze inperking van de werkingssfeer van de betrokken bepalingen moet echter beperkt blijven tot haar eigenlijke doel en kan niet worden aangewend om elke sportactiviteit van de werkingssfeer van het Verdrag uit te sluiten.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Er worden geen bepalingen van Spaans recht aangevoerd.

Korte beschrijving van de feiten en het geding

Structuur, doelstellingen en bevoegdheden van de FIFA en de UEFA

- 1 De FIFA is een privaatrechtelijke organisatie en in haar statuten stelt zij zich onder meer tot doel om haar eigen internationale toernooien te organiseren en controle uit te oefenen op elke vorm van voetbal door passende maatregelen te nemen ter voorkoming van inbreuken op de statuten, reglementen of besluiten van de FIFA of op de spelregels. De nationale bonden en de regionale confederaties, waaronder de UEFA in de Europese regio, zijn aangesloten bij de FIFA. Profclubs zijn indirecte leden van de FIFA. Artikel 20 van de statuten van de FIFA bepaalt uitdrukkelijk dat clubs, competities of andere groepen van clubs die lid zijn van een aangesloten bond, ondergeschikt zijn aan en moeten worden erkend door deze aangesloten bond. Artikel 73 van de statuten van de FIFA verbiedt dat bonden, competities en clubs die lid zijn van een bond zich aansluiten bij een andere aangesloten bond of deelnemen aan competities op het grondgebied van deze bond, behoudens uitzonderlijke omstandigheden die uitdrukkelijk zijn goedgekeurd door de FIFA en de bevoegde regionale confederatie of confederaties.
- 2 De UEFA is een privaatrechtelijke organisatie die zich onder meer de volgende doelen stelt: a) alle vraagstukken met betrekking tot het Europese voetbal behandelen, b) toezien op en controleren van de ontwikkeling van elke vorm van voetbal in Europa, c) organiseren en uitvoeren van internationale voetbalcompetities en -toernooien voor elke vorm van voetbal op Europees niveau. De bonden, de nationale competities en de clubs zijn eveneens indirecte leden van de UEFA en zijn gebonden aan haar statuten en reglementen.
- 3 De FIFA en de regionale confederaties hebben het monopolie voor de **goedkeuring en organisatie van internationale competities** in het profvoetbal. Artikel 22 van de statuten van de FIFA verleent de UEFA en de andere regionale confederaties het recht hun eigen internationale competities te organiseren en verplicht hen ervoor te zorgen dat er geen internationale competities of andere dergelijke groepen van clubs worden gevormd zonder hun toestemming of zonder de goedkeuring van de FIFA. Artikel 70 van de statuten van de FIFA verleent de FIFA-raad de exclusieve bevoegdheid voor het opstellen van een schema voor internationale wedstrijden dat bindend is voor de confederaties, de nationale aangesloten bonden en de competities. Artikel 71 van de statuten van de FIFA kent de FIFA en de confederaties en de nationale aangesloten bonden de exclusieve bevoegdheid toe om een voorafgaande goedkeuring voor de organisatie van internationale competities te verlenen en verbiedt uitdrukkelijk de mogelijkheid om wedstrijden en competities te houden die niet vooraf door de FIFA, de nationale aangesloten bonden of de confederaties zijn goedgekeurd. Deze bepalingen worden herhaald in de artikelen 49 tot en met 51 van de statuten van de UEFA, waarbij de UEFA een monopolie wordt toegekend voor de organisatie van internationale competities in Europa alsmede de bevoegdheid om internationale competities in Europa te verbieden die niet vooraf door de UEFA

zijn goedgekeurd. Artikel 6 van het reglement van de FIFA betreffende internationale wedstrijden voorziet in de exclusieve bevoegdheid van de FIFA, de confederaties en de aangesloten bonden om internationale wedstrijden goed te keuren. Artikel 72 van de statuten van de FIFA verbiedt spelers en ploegen die lid zijn van aangesloten bonden om wedstrijden te spelen tegen of sportbetrekkings te onderhouden met spelers en ploegen die niet zijn aangesloten bij een lid van de FIFA. De FIFA bezit de exclusieve bevoegdheid om afwijkingen van dit verbod toe te staan.

- 4 Volgens artikel 67 van de statuten van de FIFA zijn de FIFA, de regionale confederaties en de aangesloten bonden **exclusieve houder van alle rechten** (financieel, commercieel, marketing en immaterieel) uit hoofde van internationale competities, zonder enige beperking ten aanzien van de FIFA, de nationale aangesloten bonden en de confederaties. Artikel 68 van de statuten verleent hun de exclusieve bevoegdheid voor het verlenen van goedkeuring voor de verspreiding van beelden, geluiden en gegevens van wedstrijden.
- 5 Beide organisaties hebben de **bevoegdheid om sancties of disciplinaire maatregelen op te leggen** aan clubs en spelers die aan voetbalcompetities deelnemen.

Structuur, doelstellingen en werking van de Europese Super League

- 6 De European Super League Company S.L. (hierna: „ESLC”) is een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid waarvan de vennoten de volgende stichtende clubs zijn: Real Madrid club de fútbol, Associazione Calcio Milán, Fútbol Club Barcelona, Club Atlético de Madrid, Manchester United Football Club, Football Club Internazionale de Milano S.P.A., Juventus Football club, The Liverpool Football Club and Athletic Grounds Limited, Tottenham Hotspur Football Club, Arsenal Football Club, Manchester City Football Club en Chelsea FC Plc.
- 7 De ESLC is de enige eigenaar van Super League en zal de moedermaatschappij zijn van:
 - SL SportsCo S.L., een vennootschap belast met het toezicht op en het beheer van de dagelijkse werking van de Super League, vanuit sportief en disciplinair oogpunt en vanuit het oogpunt van financiële duurzaamheid;
 - SL MediaCo, een vennootschap belast met het toezicht op en het beheer van de normale werking van de Super League, uitsluitend met betrekking tot de wereldwijde marketing en verkoop van audiovisuele rechten van de Super League;
 - SL CommercialCo, een vennootschap belast met het toezicht op en het normale beheer van de commercialisering van andere handelsactiva van de Super League dan audiovisuele rechten.

- 8 De Super League heeft tot doel de grootste Europese competitie buiten de UEFA om te worden. Deze competitie zal jaarlijks worden georganiseerd met deelname van voetballers en clubs van het allerhoogste sportieve niveau, waaronder clubs die permanent lid zijn van de Super League en andere clubs die zich voor deze competitie kwalificeren. Deze competitie belet niet dat de deelnemende clubs aan hun vaderlandse competities en nationale toernooien deelnemen.
- 9 In de aandeelhouders- en investeringsovereenkomst tussen de stichtende clubs van de Super League is het volgende bedrijfsmodel opgezet:
 - De clubs sluiten deelnemingsovereenkomsten met de vennootschappen van de Super League en regelen daarin hoe de rechten van de aan de Super League deelnemende clubs worden overgedragen aan SL MediaCo en welke vergoeding de aan de Super League deelnemende clubs zullen ontvangen.
 - SL SportsCo, SL MediaCo en SL CommercialCo sluiten een dienstenovereenkomst op grond waarvan SL SportsCo wordt belast met het beheer van de sportieve en disciplinaire aspecten alsmede de aspecten in verband met financiële duurzaamheid van de Super League.
 - Via de „Infrastructure Grant Agreement” wordt geregeld onder welke voorwaarden de stichtende clubs de bedragen zullen ontvangen waartoe SL MediaCo toegang heeft. De middelen voor de toekenning van de „Infrastructure Grant Agreement” worden gewaarborgd door de toezegging van JP Morgan AG van 17 april 2021 om een bruglening ten bedrage van 3 983 000 000 EUR te verstrekken. Vervolgens zullen op de kapitaalmarkten obligaties worden uitgegeven zodat investeerders kunnen deelnemen aan de financiering van de Super League.
 - SL MediaCo zal de marketing en distributie van de mediarechten van de Super League beheren via „Media Agreements” en „Distribution Agreements”.
 - Daarna zullen de deelnemingsovereenkomsten tussen de stichtende clubs en de vennootschappen van de Super League worden ondertekend en zal een vergadering van de vennoten van de ESLC worden gehouden tijdens welke zal worden besloten om de ESLC om te vormen tot een naamloze vennootschap.
- 10 In de aandeelhouders- en investeringsovereenkomst zijn de volgende opschortende voorwaarden voor de uitvoering van het Super League-project opgenomen (voorwaarden waarvan de toekenning van financiering voor de uitvoering van het project afhangt):
 - de erkenning van de Super League door de FIFA en/of de UEFA als een nieuwe competitie die verenigbaar is met hun statuten, dan wel
 - het verkrijgen van rechtsbescherming van rechterlijke en/of bestuurlijke instanties waardoor de stichtende clubs aan de Super League kunnen

deelnemen op een wijze waarbij hun deelneming aan hun vaderlandse competities en nationale toernooien wordt gehandhaafd.

Initiatieven die beide partijen vóór het geding hebben genomen

- 11 De stichtende clubs hebben de FIFA en de UEFA ervan in kennis gesteld dat zij een nieuwe competitie voor profvoetbal hadden opgericht.
- 12 Op 21 januari 2021 hebben de FIFA en de UEFA een verklaring afgelegd waarin zij:
 - weigerden de oprichting van de Super League te erkennen;
 - waarschuwden dat elke speler of club die aan deze competitie deelneemt, zal worden uitgesloten van door de FIFA en regionale confederaties georganiseerde competities;
 - te kennen gaven dat alle competities georganiseerd of erkend moeten worden door de bevoegde organisatie.
- 13 Die verklaring werd bevestigd door een nieuwe verklaring van 18 april 2021 van de UEFA, de Engelse Football Association, de Premier League, de Real Federación Española de Fútbol, La Liga, de Federazione Italiana Giuoco Calcio en de Lega Serie A. In de verklaring werd nogmaals gewaarschuwd dat disciplinaire maatregelen zouden worden getroffen tegen clubs en spelers die betrokken zijn bij de oprichting van de Super League en werd uitdrukkelijk aangekondigd dat de clubs zullen worden uitgesloten van elke andere competitie op nationaal, Europees of mondiaal niveau en dat hun spelers de mogelijkheid kan worden ontnomen om hun nationale ploeg te vertegenwoordigen. De aanneming van deze maatregelen zou tot gevolg hebben dat het Super League-project mislukt en dat de financieringstoezeggingen van JP Morgan worden geannuleerd.
- 14 De Association of European Professional Football Leagues heeft een mededeling gepubliceerd waarin zij zich unaniem achter de verklaring van de FIFA en de UEFA schaart met het oog op de coördinatie van de nodige maatregelen om te voorkomen dat de nieuwe competitie van start gaat en om de door de FIFA en de UEFA aangekondigde disciplinaire maatregelen te treffen tegen clubs en spelers die aan de nieuwe competitie deelnemen.

Voorlegging van de zaak aan de verwijzende rechter en vaststelling van voorlopige maatregelen

- 15 De ESLC heeft een verzoekschrift tot inleiding van een gewone procedure ingediend alsmede een verzoekschrift tot vaststelling van voorlopige maatregelen tegen de UEFA en de FIFA in het kader van een niet-contradictoire procedure.

- 16 Meer in het bijzonder heeft de ESLC de volgende vordering tot verkrijging van een verklaring voor recht ingesteld:
- vaststellen dat de UEFA en de FIFA in strijd met artikel 102 VWEU misbruik hebben gemaakt van hun machtspositie door zichzelf de discretionaire bevoegdheid toe te wijzen om alternatieve competities te verbieden en door de clubs en mogelijkserwijs de Super League te verplichten afstand te doen van de exploitatierechten met betrekking tot de competities waaraan zij deelnemen;
 - vaststellen dat de artikelen 22, 67, 68, 79, 71, 72 en 73 van de statuten van de FIFA, artikel 6 van het reglement van de FIFA betreffende internationale wedstrijden, en de artikelen 49 en 51 van de statuten van de UEFA onverenigbaar zijn met de artikelen 101 en/of 102 VWEU;
 - vaststellen dat de UEFA en de FIFA de vrije mededinging op de markt verhinderen door in strijd met artikel 101 VWEU ongerechtvaardigde en onevenredige beperkingen aan de Super League op te leggen;
 - vaststellen dat de inhoud van de verklaring van de FIFA en de UEFA van 21 januari 2021 in strijd is met de artikelen 101 en 102 VWEU.
- 17 De ESLC heeft ook gevorderd dat de FIFA en de UEFA worden gelast de hierboven beschreven mededingingsbeperkende gedragingen te beëindigen en dat hun een verbod wordt opgelegd deze gedragingen in de toekomst te herhalen. Specifiek heeft de ESLC gevorderd dat:
- de FIFA en de UEFA worden gelast af te zien van elke maatregel of handeling en van elke verklaring of mededeling die direct of indirect de voorbereiding van de Super League, de start en uitvoering van de Super League en de deelname van clubs en spelers aan de Super League verhindert of belemmert;
 - de FIFA en de UEFA worden gelast om zo nodig over te gaan tot elke maatregel of handeling en elke verklaring of mededeling die direct of indirect de voorbereiding van de Super League, de start en uitvoering van de Super League en de deelname van clubs en spelers aan de Super League niet verhindert of belemmert;
 - de FIFA en de UEFA een verbod wordt opgelegd om – direct of via hun aangesloten leden (met inbegrip van de nationale bonden), de confederaties, de licentiehoudende clubs of de nationale of landelijke competities – disciplinaire maatregelen of sancties aan te kondigen of daarmee te dreigen, deze voor te bereiden, te starten en/of aan te nemen (dan wel om derden direct of indirect aan te zetten of aan te moedigen om dergelijke disciplinaire maatregelen of sancties aan te kondigen of daarmee te dreigen, deze voor te bereiden, te starten en/of aan te nemen) tegen clubs, managers en personeel van clubs en/of spelers die betrokken zijn bij de voorbereiding van de Super League en die, in voorkomend geval, in de Super League uitkomen, en met name dat de FIFA en de UEFA worden gelast er direct of indirect (via hun aangesloten leden, de

confederaties, de licentiehoudende clubs of de nationale of landelijke competities) van af te zien dat dergelijke clubs en/of spelers worden uitgesloten van internationale of nationale competities waaraan zij regelmatig hebben deelgenomen of waarvoor zij aan de gewone vereisten voldoen;

- de FIFA en de UEFA worden gelast om, door middel van hun eigen regelgevende instrumenten, richtsnoeren, besluiten en richtlijnen – in de zin van artikel 52 van de statuten van de UEFA – en in voorkomend geval door het afdwingen van de naleving ervan indien deze niet in acht worden genomen of nageleefd, hun aangesloten leden (met inbegrip van de nationale bonden), de confederaties, de licentiehoudende clubs en de nationale of landelijke competities op te dragen de in de bovenstaande streepjes vervatte bevelen en verboden in acht te nemen, en in het bijzonder om hen te waarschuwen dat zij geen enkele schending van de statuten of regels van i) de FIFA, ii) de UEFA, iii) de daarbij aangesloten leden (met inbegrip van de nationale bonden), iv) de confederaties, of v) de nationale of landelijke competities, die het gevolg is van de voorbereiding, start of deelname aan de Super League mogen aanvoeren als grond voor sancties, uitsluiting, bezwaren of andere soortgelijke maatregelen tegen clubs, managers en personeel, en/of spelers in internationale of nationale competities.
- 18 Ten slotte heeft de ESLC gevorderd dat de FIFA en de UEFA worden gelast onmiddellijk alle gevolgen van de in de voorgaande punten beschreven mededingingsbeperkende handelingen weg te nemen die zich vóór of tijdens de aanhangigmaking van deze procedure hebben voorgedaan.
- 19 De verwijzende rechter heeft het verzoek van de ESLC op 19 april 2021 ontvankelijk verklaard, en in het kader van een niet-contradictoire procedure zijn bij beschikking van 20 april 2021 voorlopige maatregelen vastgesteld die tijdens de behandeling van het hoofdgeding van toepassing zullen zijn en die overeenkomen met de in de punten 17 en 18 genoemde vorderingen van de ESLC.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 20 In de verwijzingsbeslissing zijn de argumenten van partijen niet uitdrukkelijk opgenomen, hoewel het standpunt van de ESLC duidelijk blijkt uit de in de punten 16 tot en met 18 uiteengezette vorderingen.

Korte uiteenzetting van de motivering van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Monopolie dat in strijd is met de mededingingsregels

- 21 Volgens de verwijzende rechter zijn er aanwijzingen dat de FIFA en de UEFA een monopolie genieten op het gebied van de organisatie en de goedkeuring van internationale competities.

- 22 Zo wijst hij erop dat de FIFA en de UEFA een marktaandeel van 100 % hebben wat betreft de organisatie van internationale voetbaltornooien en dat zij derhalve een monopoliepositie innemen. In het arrest van het Gerecht van 6 oktober 1994 (T-83/91, Tetra Pak) heeft het Gerecht, wat de verzoekster in die zaak betreft, in punt 109 geoordeeld dat het bezit van een marktaandeel van 90 % „betekende dat verzoeksters positie op de markt haar tot een onontbeerlijke partner [...] maakte en haar de onafhankelijkheid van gedrag verzekerde, die kenmerkend is voor een machtspositie. De Commissie heeft zich dus terecht op het standpunt gesteld dat dergelijke marktaandelen op zichzelf, bij ontbreken van uitzonderlijke omstandigheden, het bewijs van het bestaan van een machtspositie leveren.”
- 23 De verwijzende rechter merkt voorts op dat de FIFA en de UEFA de markt voor de organisatie van voetbalcompetities reeds decennialang als een monopolie hebben georganiseerd en geëxploiteerd, dat zij alle regels voor deze competities hebben vastgesteld en zich de bevoegdheid hebben toegeëigend om sancties of disciplinaire maatregelen op te leggen aan de clubs en spelers die aan deze voetbalcompetities deelnemen, en dat er thans op de betrokken markt voor de organisatie en exploitatie van voetbalcompetities geen enkele concurrentie aanwezig is. De verwijzende rechter verwijst in dit verband naar het arrest van het Gerecht van 26 januari 2005, Piau/Commissie (T-193/02, EU:T:2005:22), waarvan punt 114 luidt als volgt: „Doordat het reglement verbindend is voor de nationale [bonden] die lid van de FIFA zijn, en de daarin gegroepeerde clubs, zijn deze instanties wat hun gedrag betreft duurzaam met elkaar verbonden door regels die zij aanvaarden en waartegen de andere marktdeelnemers (spelers en spelersmakelaars) zich niet kunnen verzetten, op straffe van sancties die in het bijzonder voor spelersmakelaars kunnen leiden tot uitsluiting van de markt. Een dergelijke situatie kenmerkt aldus in de zin van de hiervóór in de punten 110 en 111 aangehaalde rechtspraak een collectieve machtspositie van de clubs op de markt van dienstverrichting door spelersmakelaars, aangezien de clubs via de door hen aanvaarde reglementering bepalen onder welke voorwaarden de betrokken diensten moeten worden verricht.”
- 24 Volgens de verwijzende rechter vormen de statuten van de FIFA en de UEFA en de toepassing van de daaruit voortvloeiende sancties en verboden een onoverkomelijke barrière voor de toetreding van nieuwe concurrenten tot de Europese markt voor internationale voetbalcompetities en voor de verhandeling van de aan deze competities verbonden rechten; deze activiteiten zijn niet uitwisselbaar, maar vullen elkaar eerder functioneel aan, zoals is vastgesteld in het arrest van het Hof van 1 juli 2008, MOTOE (C-49/07, EU:C:2008:376, punt 33). De verwijzende rechter wijst met name op het volgende:
- De bevoegdheid van de FIFA en de UEFA om goedkeuring te verlenen voor de organisatie van internationale wedstrijden en competities is niet onderworpen aan enige beperking of aan een objectieve en transparante procedure, maar aan de discretionaire bevoegdheid van de twee privaatrechtelijke organisaties die er, wegens hun monopolie op het gebied van de organisatie van competities en het exclusieve beheer van de financiële opbrengsten van deze sportcompetities,

duidelijk belang bij hebben deze goedkeuring te weigeren. Evenmin is deze goedkeuring onderworpen aan redenen van algemeen belang of aan een maximumtermijn waarbinnen de FIFA en de UEFA over de goedkeuring moeten beslissen. Deze bevoegdheid voldoet niet aan de eisen van rechtszekerheid, kan de vrije mededinging beperken en is mogelijk in strijd met het arrest van het Hof van 22 januari 2002, Canal Satélite Digital (C-390/99, EU:C:2002:34), waarin het Hof in punt 35 heeft geoordeeld dat „een stelsel van voorafgaande administratieve goedkeuring geen rechtvaardiging kan vormen voor een discretionair optreden van de nationale autoriteiten waardoor de [Unie]voorschriften, met name die betreffende fundamentele vrijheden zoals die welke in casu in geding zijn, van hun nuttig effect worden beroofd [...]. Wil een stelsel van voorafgaande administratieve goedkeuring dus gerechtvaardigd zijn, hoewel het een afwijking vormt van een fundamentele vrijheid, dan moet het hoe dan ook zijn gebaseerd op objectieve criteria, die niet-discriminatoir en vooraf bekend zijn; aldus worden grenzen gesteld aan de uitoefening van de beoordelingsvrijheid van de nationale autoriteiten en wordt willekeur daarbij voorkomen.” Ook in deze context verwijst de verwijzende rechter naar het arrest van het Gerecht van 16 december 2020, International Skating Union/Commissie (T-93/18, EU:T:2020:610), waarin het Gerecht in punt 70 heeft vastgesteld dat wanneer een regeling aan een rechtspersoon die zelf competities organiseert en commercieel exploiteert, de bevoegdheid verleent om de personen aan te duiden die deze competities mogen organiseren en de omstandigheden vast te stellen waarin deze competities worden georganiseerd, deze regeling deze entiteit een duidelijk voordeel ten opzichte van haar concurrenten toekent. Een dergelijk recht kan dus de onderneming die erover beschikt ertoe brengen, de andere marktdeelnemers de toegang tot de betrokken markt te ontzeggen. Bijgevolg moet de uitoefening van deze regelgevingsfunctie worden beperkt, worden gebonden of aan controle worden onderworpen om te voorkomen dat de betrokken rechtspersoon de mededinging kan vervalsen door de competities die zij organiseert of aan de organisatie waarvan zij deelneemt, te begunstigen. Daarnaast haalt de verwijzende rechter het arrest van het Hof van 1 juli 2008, MOTOE (C-49/07, EU:C:2008:376), aan waarin het Hof in punt 51 heeft vastgesteld dat „een stelsel van onvervalste mededinging, zoals dat waarin het Verdrag voorziet, [...] slechts [kan] worden gewaarborgd indien wordt gezorgd voor gelijke kansen voor de onderscheiden marktdeelnemers. Wanneer aan een rechtspersoon als ELPA, die zelf motorwedstrijden organiseert en commercieel exploiteert, de opdracht wordt toevertrouwd aan de bevoegde autoriteit een gunstig advies te geven over vergunningaanvragen die worden ingediend met het oog op de organisatie van dergelijke wedstrijden, komt dit er in feite op neer dat hem de bevoegdheid wordt gegeven, de personen aan te duiden die deze wedstrijden mogen organiseren en de omstandigheden vast te stellen waarin deze wedstrijden worden georganiseerd, zodat deze entiteit een duidelijk voordeel ten opzichte van haar concurrenten wordt toegekend [...]. Een dergelijk recht kan dus de onderneming die erover beschikt ertoe brengen, de andere marktdeelnemers de toegang tot de betrokken markt te ontzeggen. Deze situatie van ongelijkheid op

het vlak van de mededingingsvoorwaarden wordt daarenboven benadrukt door de – ter terechtzitting voor het Hof bevestigde – omstandigheid dat wanneer ELPA motorwedstrijden organiseert of aan de organisatie daarvan deelneemt, zij voor de afgifte van de vereiste vergunning door de bevoegde autoriteit geen gunstig advies nodig heeft.”

- De sancties waarmee de FIFA en de UEFA dreigen, zouden de clubs en spelers die aan de Super League deelnemen, beletten om deel te nemen aan de aanstaande internationale tornooien (het Europees kampioenschap voetbal in juli 2021, de Olympische Spelen in juli 2021 en het wereldkampioenschap voetbal in 2022). Dergelijke sancties zijn niet evenredig, hebben een duidelijke afschrikkende werking op potentiële concurrenten die voetbalcompetities zouden willen organiseren en hebben de facto tot gevolg dat ongerechtvaardigde en onevenredige beperkingen worden opgelegd waardoor de mededinging op de interne markt wordt beknot.
- 25 Naast de voormelde aanwijzingen voor een monopolie op het gebied van de organisatie van internationale competities merkt de verwijzende rechter ook op dat uit dit monopolie aanzienlijke economische gevolgen voortvloeien, aangezien artikel 67 van de statuten van de FIFA bepaalt dat de FIFA en de daarbij aangesloten bonden en confederaties de oorspronkelijke eigenaren zijn van de rechten uit hoofde van de competities, waaronder de financiële rechten, de rechten op audiovisuele opnamen en verspreiding, de multimedia-, promotie- en marketingrechten, alsmede de immateriële rechten op merken en auteursrechten. Voorts kent artikel 68 van de statuten van de FIFA de exclusieve bevoegdheid toe aan de FIFA, de bonden en de confederaties om goedkeuring te verlenen voor de verdeling van dergelijke exploitatierechten. De toewijzing van deze economische rechten is absoluut en zonder beperking in de tijd.
- 26 Deze toewijzing van economische rechten, die voor de clubs de verplichting meebrengt om afstand te doen van de commerciële rechten uit hoofde van de sportcompetities waaraan zij deelnemen, en de hierboven beschreven disciplinaire en organisatorische bevoegdheden verlenen de FIFA en de UEFA een machtspositie waaruit aanwijzingen van misbruik voortvloeien, aangezien de mogelijkheid voor potentiële concurrenten, zoals de voetbalclubs, om alternatieve voetbaltoernooien buiten de FIFA en de UEFA om te organiseren en ook de daarmee samenhangende economische rechten te exploiteren, gedeeltelijk en op ongerechtvaardigde wijze wordt beperkt.
- 27 De verwijzende rechter stelt vast dat de hierboven beschreven situatie te wijten is aan het bestaan van een overeenkomst tussen twee privaatrechtelijke organisaties die de coördinatie mogelijk maakt van gedrag dat ertoe strekt voorwaarden te verbinden aan de organisatie van internationale voetbalcompetities en de verhandeling van de daaruit voortvloeiende economische rechten, hetgeen in strijd is met het in artikel 101 VWEU neergelegde verbod. De verwijzende rechter merkt tevens op dat een dergelijke overeenkomst duidelijke gevolgen voor de mededinging op de betrokken markt heeft in de zin van artikel 101 VWEU en het

handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig kan beïnvloeden. Hij herinnert in dit verband aan het arrest van het Hof van 30 juni 1966, LTM (56/65, EU:C:1966:38), waarin op blz. 414 is vastgesteld dat de betrokken overeenkomst, wil zijn voldaan aan de voorwaarde van ongunstige beïnvloeding van het handelsverkeer, gezien het geheel harer objectieve bestanddelen – feitelijk en rechtens – met een voldoende mate van waarschijnlijkheid moet doen verwachten, dat zij, al dan niet rechtstreeks, daadwerkelijk of potentieel, het ruilverkeer tussen lidstaten kan beïnvloeden. De verwijzende rechter haalt ook het arrest van het Hof van 16 juli 2015, ING Pensii (C-172/14, EU:C:2015:484), aan waarin in punt 31 is verklaard dat met betrekking tot het begrip beperkende strekking moet worden opgemerkt dat bepaalde soorten coördinatie tussen ondernemingen de goede werking van de normale mededinging naar hun aard in die mate nadelig beïnvloeden dat de gevolgen ervan niet meer hoeven te worden onderzocht. In dit verband wijst hij erop dat het Hof in punt 33 van dat arrest heeft geoordeeld dat bij de beoordeling of een overeenkomst tussen ondernemingen of een besluit van een ondernemersvereniging deze kenmerken vertoont, met name moet worden gelet op de bewoordingen en doelstellingen ervan, alsook op de economische en juridische context. Bij de beoordeling van die context moet rekening worden gehouden met de aard van de betrokken goederen of diensten en met de daadwerkelijke voorwaarden waaronder de betrokken markt of markten functioneert of functioneren en de structuur ervan. Eveneens in dit verband verwijst de verwijzende rechter naar het arrest van het Hof van 20 november 2008, Beef Industry Development Society en Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643), waarin in punt 21 is verklaard dat om vast te stellen of een overeenkomst onder het verbod van artikel 81, lid 1, EG (thans artikel 101 VWEU) valt, moet worden gelet op de bewoordingen en objectieve oogmerken ervan. Zelfs zo zou worden aangetoond dat de partijen bij een overeenkomst hebben gehandeld zonder het subjectieve oogmerk, de mededinging te beperken, maar met het oogmerk, de gevolgen van een sectoriële crisis te boven te komen, zijn dergelijke overwegingen niet relevant voor de toepassing van die bepaling. Een overeenkomst kan immers ook dan als beperkend worden aangemerkt wanneer zij niet alleen tot doel heeft de mededinging te beperken, maar ook andere, legitieme doelstellingen nastreeft.

Schending van fundamentele vrijheden

- 28 De door de FIFA en de UEFA aangekondigde disciplinaire maatregelen zouden ook kunnen leiden tot schending van de Unievrijheden, te weten:
- de in artikel 56 VWEU neergelegde vrijheid van dienstverrichting, doordat de ESLC wordt verhinderd diensten te verrichten;
 - het in artikel 45 VWEU erkende vrije verkeer van werknemers, doordat spelers worden verhinderd hun diensten te verrichten middels deelname aan de Europese Super League. De verwijzende rechter herinnert in dit verband aan het arrest van het Hof van 15 december 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463), waarin het Hof in punt 96 heeft geoordeeld dat bepalingen

die een onderdaan van een lidstaat beletten of ervan weerhouden zijn land van herkomst te verlaten om zijn recht van vrij verkeer uit te oefenen, belemmeringen van die vrijheid opleveren, zelfs wanneer zij onafhankelijk van de nationaliteit van de betrokken werknemers van toepassing zijn;

- de in artikel 49 VWEU neergelegde vrijheid van vestiging, doordat de oprichting wordt verhinderd van de drie vennootschappen die met het beheer van en het toezicht op de ELSC zouden worden belast;
- de in artikel 63 VWEU neergelegde vrijheid van kapitaal- en betalingsverkeer, doordat binnen de Unie betalings- en kapitaalbewegingen in het kader van het project van de Europese Super League worden verhinderd.

WERKDOCUMENT